

SESIUNEA II. ROLUL BIBLIOTECII ÎN PROMOVAREA EGALITĂȚII DE ȘANSE

EGALITATEA DE ȘANSE DIN PERSPECTIVA ACCESULUI LA EDUCAȚIE ȘI LA INFORMAȚIE

*Silvia GHINCULOV, dr., conf. univ.
Director al Bibliotecii Științifice a ASEM*

***Abstract:** The article is devoted to issues of equal opportunities in terms of access to education and information. Services for educational institutions and libraries are focused on the individual, are changing dynamically depending on your needs, and is based on democratic values. University libraries have accumulated a large arsenal of forms and methods of work with users and as a social institution specific focus on current and potential values for each user becomes a translator of these values for others, social groups and society as a whole.*

***Key words:** equality, partnership gender, education, educational institution, library, European values, users of information.*

De-a lungul timpului oamenii au luptat pentru libertate, dreptate și egalitate în drepturi, aceste idealuri formând, în prezent, normele care reglementează viața într-o societate democratică. Valorile democratice nu se pot realiza cu ușurință în viața de zi cu zi. Legislația națională garantează drepturi egale cetățenilor de a participa la viața economică și socială, de a se pregăti pentru o anumită profesie, de a avea acces egal la ocuparea funcțiilor publice, de a se promova și participa la distribuirea beneficiilor, bucurându-se de protecția statului.

Pe 25.05.2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la asigurarea egalității, chemată să reglementeze activitatea autorităților competente, indiferent de forma de proprietate întru redresarea cazurilor de

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

neadmitere a actelor de discriminare, precum și autoritățile abilitate cu prevenirea și combaterea unor astfel de cazuri și mecanismul de protecție a persoanelor care au suferit în urma actelor discriminatorii [1].

Instituțiile statului reglementează și promovează legislația și activitățile de promovare a valorilor și principiilor democratice.

Parlamentul constituie cadrul legislativ care asigură egalitatea între femei și bărbați în toate domeniile; monitorizează implementarea principiului egalității între femei și bărbați în toate direcțiile și la toate nivelurile politicii de stat; examinează rapoartele Guvernului și ale avocaților parlamentari privind situația în domeniu.

Guvernul asigură integrarea în politici, strategii, programe, acte normative și investiții financiare a principiului egalității între femei și bărbați; aprobă planurile și programele naționale privind egalitatea între femei și bărbați, monitorizează realizarea lor; prezintă periodic Parlamentului rapoarte privind situația în domeniu.

Comisia guvernamentală pentru egalitate între femei și bărbați, organ consultativ, creat pe lângă Guvern, care activează în temeiul unui regulament aprobat de acesta, având următoarele atribuții:

- promovarea egalității între femei și bărbați, abordarea ei complexă;
- coordonarea activității autorităților administrației publice centrale și locale în problemele egalității între femei și bărbați;
- dezvoltarea colaborării structurilor de stat cu societatea civilă în problemele egalității între femei și bărbați;

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în cadrul căruia funcționează Direcția politici de

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

asigurare a egalității de gen și prevenirea violenței, abilitată cu:

- elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative în baza principiului egalității între femei și bărbați, propunerea de amendamente la actele normative pentru aducerea lor în concordanță cu legislația în vigoare;
- coordonarea și monitorizarea implementării la nivel național a instrumentelor internaționale;
- prezentarea de propuneri privind integrarea principiului egalității între femei și bărbați în strategii, programe și investiții financiare, precum și de rapoarte în domeniu.

Autoritățile administrației publice locale, de competența cărora ține: asigurarea integrării principiului de egalitate între femei și bărbați în politici, programe, acte normative și investiții financiare la nivel local.

Avocații parlamentari asigură garantarea și respectarea egalității între femei și bărbați ca parte integrantă a drepturilor și libertăților constituționale le omului.

În RM, se derulează activități și proiecte care au ca subiect promovarea egalității de șanse: *Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”* a dezvoltat un șir de proiecte. Abilitarea femeilor este una dintre prioritățile fundamentale pentru acest centru, fiind și unul din obiectivele principale stabilite în strategia de dezvoltare. CPD a încurajat grupuri de femei, în comunitățile locale, să colaboreze pentru a deveni mult mai active în promovarea drepturilor lor [2].

Programul de Dezvoltare în Liderism pentru Femeile din Localitățile Rurale s-a derulat în parteneriat cu Fundația Soros Moldova, în scopul de a încuraja și de a infiltra liderism în rândul femeilor din mediul rural pentru a participa cu succes la alegerile locale [3].

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Programul *Europa pentru cetățeni* este un program comunitar derulat de Direcția Generală Comunicare din cadrul Comisiei Europene, care își propune să promoveze cetățenia europeană activă prin implicarea societății civile în construirea unei Europe unite, bazată pe valori istorice și rememorarea unui trecut comun, pe aprofundarea dialogului intercultural și pe concepte, precum toleranța, solidaritatea, democrația, egalitatea de șanse și înțelegerea reciprocă. Obiectivul general al Programului este acela de a acorda tuturor cetățenilor europeni posibilitatea de a se cunoaște, de a interacționa și de a se implica în proiecte comune, în vederea consolidării ideii de apartenență la spațiul comunitar [4].

Interesul pentru o asemenea temă este stimulat de o serie de factori ce țin de tendințele de reconsiderare a problematicii de gen în educație din perspectiva egalității de șanse:

- inițiativele curente la nivel european de instituționalizare și dezvoltare a educației în spiritul promovării echității și parteneriatului de gen, la toate nivelurile de învățământ;
- interesul în creștere în țara noastră pentru abordarea unor teme specifice problematicii de gen în sistemul de educație și cultură.

Criteriul gen a constituit un aspect important în domeniul educației, de la primele forme de instrucție în familie și în comunitate, până la sistemele de învățământ din societatea contemporană. În perioade istorice și în contexte social-economice și culturale diferite, în planul social și al educației s-au înregistrat modalități diferite de raportare la problematica de gen. Aceste modalități au oscilat între principiul separării pe sexe (educația fetelor/educația băieților) și cel al integrării (co-educație – educație comună pentru ambele sexe). Învățământul separat pe sexe a fost atestat pentru prima dată în secolul al XVI-lea, în

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Transilvania: Johannes Honterus a întemeiat o școală de fete la Brașov, în anul 1544. Primele legi tipărite în Moldova (Pravila lui Vasile Lupu, 1646) și în Țara Românească (Îndreptarea Legii, 1652) se refereau la educația fetelor, care învățau carte și meșteșuguri de la „dascălițe muiare”. Începând cu a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, instrucția a devenit o preocupare oficială a statului în Moldova și în Țara Românească.

Încă de la primele regulamente școlare și legi ale învățământului, au fost prevăzute elemente specifice pentru educația fetelor și a băieților în sistemul public sau privat. Regulamentele școlare aplicate în Țara Românească (1833) și în Moldova (1835) propuneau înființarea de școli mixte („școale încăpătoare pentru amândouă sexurile”), precum și de școli pentru fete și școli pentru băieți. În diferite localități, au fost înființate școli publice și școli particulare cu denumiri variate: „orfanotopia fetelor”, „așezământul de fete sărmâne”, „școala de copile”, „pensionatul de fete”, „pensionatul de băieți”, „institutul pentru nobile demoazele” etc. Accesul la aceste școli era asigurat, în primul rând, pentru copiii de nobili, dar și pentru cei proveniți din rândurile populației sărace [5].

Sistemul actual al învățământului moldovenesc își propune ca principiu de organizare echitatea și egalitatea de șanse. La nivelul măsurilor de politică educațională, Legea învățământului și alte reglementări legislative, inclusiv proiectul Codului Educației nu se fac referiri explicite la egalitatea de șanse, singura prevedere referindu-se la accesul egal la educație. Accentul pus pe formarea personalității, pe respectarea particularităților individuale și pe tratarea diferențiată constituie însă o prioritate a sistemului actual de învățământ, care promovează implicit respectarea particularităților de gen.

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Perspectiva culturală poate fi împărțită în mai multe direcții principale: psihologică, psiho-sociologică, sociologică, antropologică, culturalistă. Ceea ce unește toate aceste perspective este centrarea pe ideea „colonizării biologicului de către social”. Cu alte cuvinte, biologicul este un dat, între altele, dar el este profund instrumentat, la nivel de gen, de latura socială. Identitatea de gen, relațiile intra și inter-genuri se produc pe parcursul unui proces continuu și laborios de comunicare și de negociere socială.

Pe lângă instituțiile guvernamentale, s-a dezvoltat o multitudine de organizații nonguvernamentale, care promovează și susțin egalitatea de șanse între femei și bărbați la nivelul societății civile. În ceea ce privește dimensiunea de gen în educație, procesul investigativ este abia la începuturi. Tematica educației pentru gen nu este o preocupare explicită și concertată. Instituțiile de învățământ nu asigură o pregătire suficientă a absolvenților pentru viața privată, accentul punându-se mai mult pe latura publică a vieții personale.

Republica Moldova duce lipsă de femei în marea politică. Este concluzia apărătorilor drepturilor omului, expusă recent în cadrul unui seminar internațional, desfășurat la Chișinău. Potrivit acestora, numărul femeilor cu funcții de răspundere este nesemnificativ din cauza instabilității politice. Experții în apărarea drepturilor omului susțin că situația se schimbă în bine - implicarea femeilor în politică este mult mai activă în comparație cu anii trecuți. La alegerile locale din 2011, în comparație cu scrutinul din 2007, numărul doamnelor alese în funcția de primar a ajuns la 166. Procentul femeilor alese în consiliile locale este de 28,6 la sută, iar în cele raionale și municipale - de 17,4. Cât privește reprezentarea în Parlament, specialiștii spun că la ultimele două scrutine, numărului femeilor care a ajuns în Legislativ sau Guvern a rămas practic neschimbat [6].

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Prezența modestă a femeilor în politică se întâmplă din cauza stereotipurilor, dar și a mentalității sovietice, afirmă experții. Președintele Comisiei Electorale Centrale, Iurie Ciocan, afirmă că, la viitoarele alegeri, partidele care vor avea mai multe femei pe listele sale vor fi stimulate. În cadrul pachetului de reformare a sistemului de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale, vor fi incluse stimulente financiare pentru partidele în cazul în care vor promova egalitatea de gen. Însă Ambasadorul Uniunii Europene la Chișinău, Pirkka Tapiola, declară că asigurarea egalității de gen necesită timp. „Va dura mai mult timp, există acest risc. Uitându-ne spre alte țări și la felul cum s-a schimbat situația din ani 70, până în 2000, se vede o schimbare majoră. Știm că suntem pe calea cea dreaptă”, afirmă el.

Biblioteca modernă aduce o contribuție importantă la îmbunătățirea diseminării informației și de educație pentru cultura informației, alături de alfabetizarea digitală, devenind una dintre cele mai importante condiții ale activității umane în calitate de membru cu drepturi depline al prezentului și viitorului societății. Productivitatea cunoașterii depinde, în mare măsură, de competența de diferențiere și concretizare a cunoștințelor prin intermediul instrumentelor de bibliotecă, inclusiv prin sistematizare. Odată cu introducerea tehnologiilor moderne, sarcina de educație a utilizatorilor pentru cunoașterea și folosirea metodelor de administrare a cunoștințelor, de „filtrare” a informației devine chiar mai urgentă, deoarece majoritatea lor nu sunt gata de a lucra independent în mediul informațional electronic.

Activitatea, îndreptată spre dezvoltarea spirituală liberă, introducerea valorilor culturii naționale și mondiale, crearea condițiilor pentru activități culturale (de reproducere și de producere), constituie funcția culturală de bibliotecă. Ca o parte integrantă și organică a culturii, vorbind ca și cele

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

mai mari valori ale culturii universale, biblioteca, în același timp, este unul dintre cei mai importanți factori de dezvoltare culturală, de distribuție, actualizare și creștere a patrimoniului cultural al națiunilor și popoarelor. În mod deosebit, crește rolul bibliotecii în asigurarea continuității patrimoniului cultural mondial.

Asigurând accesul la documentele păstrătoare ale valorilor umanității, care sprijină dezvoltarea durabilă a societății, caracterul său umanist, biblioteca contribuie la formarea sistemului de valori pentru întreaga societate și a individului în particular. Creșterea disponibilității informațiilor sporește rolul bibliotecilor ca factor social de stabilizare a securității sociale, a dezvoltării sociale, egalează oportunitățile de producere și consumul de informații a diferitelor categorii de populație.

Biblioteca modernă își propune ca scop să rezolve problemele și nevoile reale ale utilizatorilor săi. Serviciile moderne de bibliotecă, axate pe individ, sunt în schimbare dinamică în dependență de necesități, și se bazează pe principiul egalității dintre profesioniști și utilizatorii bibliotecii.

Practica modernă de bibliotecă a acumulat un arsenal mare de forme și metode de lucru cu utilizatorii individuali și nevoile lor. Fiind instituție socială specifică, biblioteca se concentrează pe valorile actuale și potențiale ale fiecărui utilizator, devine traducător al acestor valori pentru alte persoane, grupuri sociale și societate ca un întreg.

Biblioteca modernă susține principiul egalității tuturor membrilor. În special, aceasta este important pentru bibliotecile publice și din învățământ, păstrează și transmit patrimoniul cultural tuturor, indiferent de vârstă, statut social, rasă, etnie, religie, locul de reședință, sex, limbă și alte caracteristici de diferențiere. Aceasta promovează consolidarea societății, oferă utilizatorilor un minimum de informații de pornire, astfel, încât

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

aceștia să poată naviga în societate, să se adapteze la ea. De asemenea, ea contribuie la aplanarea conflictelor sociale, sprijină dezvoltarea cuprinzătoare a utilizatorului, și implică a comunității servite.

Sarcina bibliotecilor de orice tip și a celor universitare este de a contribui, ulterior, la dezvoltarea și promovarea principiului egalității de șanse și de gen în Republica Moldova. Educația este una din prioritățile Guvernului, iar toate investițiile făcute în acest domeniu sunt investiții pentru viitor.

Tinerii reprezintă viitorul, iar pregătirea lor este primordială. Formarea tinerelor generații în spiritul valorilor europene, a egalității de șanse și de gen constituie principii de bază pentru o societate democratică.

Referințe bibliografice:

1. Legea cu privire la asigurarea egalității. Nr. 121 din 25.05.2012 [online]. In: *Monitorul Oficial*. Nr. 103. Publicat: 29.05.2012. Disponibil: <http://lex.justice.md>.
2. *Centrul „Parteneriat pentru Dezvoltare”* [online]. Disponibil: <http://www.progen.md/>.
3. *Programul de Dezvoltare în Liderism pentru Femeile din Localitățile Rurale* [online]. Disponibil: <http://soros.md/event/2010-10-15-1>.
4. *Programul Europa pentru cetățeni*. [online]. Disponibil: <http://www.europapentru cetateni.eu/>.
5. *Perspective asupra dimensiunii de gen în educație*. Institutul de Științe ale Educației, UNICEF- Reprezentanța în România. București: MarLink, 2004. 144 p. ISBN: 973-8411-30-0.
6. *Experții bat alarma: prea puține femei în politica moldovenească* [online]. In: *Pagina oficială a postului TV Prime*. Disponibil: <http://www.prime.md/rom/news/politics/item4729/>.